

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และสามารถดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเวลา และตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะการให้บริการด้านสวัสดิการสังคม และการสังคมสงเคราะห์ ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นกลุ่มประชาชนในพื้นที่ชนบทและเป็นพื้นที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการอย่างทั่วถึง มีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รวมทั้งเพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนไม่ว่าจะอยู่ส่วนใดของประเทศ จะได้รับบริการในมาตรฐานขั้นต่ำที่เท่าเทียมกัน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเข้ามามีบทบาทในงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์เพิ่มมากขึ้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้รับโอนงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์จากกรมประชาสงเคราะห์ (ปัจจุบันคือกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) รวม 8 ภารกิจ ซึ่งเป็นไปตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในฐานะที่เป็นองค์กรที่กำกับ ควบคุม และดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขึ้น ได้แก่ มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ มาตรฐานการพัฒนาและสงเคราะห์ผู้พิการ และมาตรฐานการพัฒนากิจการดำเนินงานด้านเอดส์ ซึ่งรวมถึงผู้ด้อยโอกาสทางสังคมด้วย เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศได้มีแนวปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนมาจากกรมประชาสงเคราะห์ และสามารถปฏิบัติงานให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแผนงานด้านสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุและผู้พิการออกเป็น 4 แผนงานหลัก ได้แก่ แผนงานการให้บริการด้านสุขภาพอนามัย แผนงานส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและการสร้างความเข้มแข็งด้านองค์กรด้านผู้สูงอายุและผู้พิการ แผนงานส่งเสริมอาชีพหรือรายได้ของผู้สูงอายุและผู้พิการ และแผนงานด้านการบริหารจัดการระบบพัฒนาคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งนำไปปฏิบัติให้เห็นผลอย่างเป็น

รูปธรรม โดยให้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา และดำเนินการตามศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น

นอกเหนือจากแผนงานทั้ง 4 ด้านแล้ว กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นยังได้มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานในอีกหลากหลายแนวทาง เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ได้อย่างเป็นธรรม ทั้งถึงทุกกลุ่มเป้าหมายตามศักยภาพของแต่ละท้องถิ่น ภายใต้ภารกิจ อำนาจหน้าที่ และข้อกำหนดของระเบียบ/กฎหมาย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบการบริการด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ของตนมากที่สุด

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องนำแนวทางการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด มาใช้ในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน จึงรับรู้ปัญหาและสถานการณ์ในชุมชนได้ดี รวมทั้งสามารถบริหารจัดการทั้งด้านนโยบาย ด้านบุคลากร และด้านการเงินได้เอง จึงตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้มากที่สุด แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งก็มีศักยภาพและมีข้อจำกัดในด้านต่างๆ แตกต่างกันในหลายบริบท อาทิเช่น ความเจริญของพื้นที่ ขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร รายได้ขององค์กร จำนวนงบประมาณที่ได้รับจัดสรร นโยบายของผู้บริหาร ฯลฯ ดังนั้น การดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละแห่งจึงไม่เท่ากัน ซึ่งขึ้นอยู่กับบริบทด้านต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้น

สำหรับอำเภอดอยหล่อเป็นอำเภอขนาดเล็กที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2550 จัดอยู่ในอำเภอโซนใต้ของจังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตอยู่ระหว่างอำเภอสันป่าตองและอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงประกอบด้วย ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอสันป่าตอง ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอป่าซางและอำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอจอมทอง ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอแม่วาง แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล 54 หมู่บ้าน แยกเป็นตำบลสองแควมี 8 หมู่บ้าน ตำบลยางครามมี 11 หมู่บ้าน ตำบลสันติสุขมี 9 หมู่บ้าน และตำบลดอยหล่อมี 26 หมู่บ้าน มีเนื้อที่รวมทั้งอำเภอประมาณ 219 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 136,875 ไร่ จำนวนประชากรทั้งอำเภอรวมทั้งสิ้น 22,462 คน จำนวนครัวเรือน 7,180 ครัวเรือน ความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ประมาณ 123 คนต่อตารางกิโลเมตร รายได้ประชาชนเฉลี่ย 46,431.89 บาท/คน/ปี(จากข้อมูล จปฐ.ปี 2553) ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบ

อาชีพเกษตรกรรม เช่น ปลูกพริก มะเขือเทศ ยาสูบ และลำไย(จากข้อมูล จปฐ.ปี 2553) จำนวนผู้ได้รับเบี้ยยังชีพทั้งอำเภอ ปรากฏว่ามีผู้สูงอายุจำนวน 3,645 ราย ผู้พิการจำนวน 377 ราย(จากข้อมูลท้องถิ่นอำเภอคดยหล่อ,2554) คิดเป็นร้อยละ 17.91 ของประชากรทั้งอำเภอ และมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมดจำนวน 4 แห่ง โดยได้รับการประกาศจากกระทรวงมหาดไทยยกฐานะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล(ทต.) เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2552 ที่ผ่านมามีจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลสองแคว เทศบาลตำบลยางคราม และเทศบาลตำบลสันติสุข และเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) จำนวน 1 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลคดยหล่อ โดยทั้ง 4 แห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายทั้งหมดประมาณ 13 - 33 ล้านบาทต่อปี เพื่อใช้ในการดำเนินงานตามภารกิจทั้งที่เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงตามระเบียบ/กฎหมายกำหนดและภารกิจถ่ายโอนจากหน่วยงานต่างๆ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

จากบริบทด้านต่างๆ ของอำเภอคดยหล่อข้างต้นและภารกิจที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการตามระเบียบ/กฎหมายมีจำนวนมาก แต่งบประมาณรายจ่ายที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปีมีจำนวนจำกัดและต้องจัดสรรงบประมาณให้ครอบคลุมทุกภารกิจที่เกี่ยวข้อง ทำให้ภารกิจบางด้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกละเลยไป โดยเฉพาะงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่เป็นภารกิจรับโอนและไม่ได้บังคับว่าจะต้องทำ แต่ให้ดำเนินการตามศักยภาพของแต่ละท้องถิ่นนั้นๆ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแทบทุกแห่ง จะให้ความสำคัญเพียงแก่การจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์เท่านั้น ส่วนโครงการ/กิจกรรมอื่นๆ ตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด จะถูกละเลยจากผู้บริหารท้องถิ่นเสมอ ดังนั้น การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ให้ครบหรือเป็นไปตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด จึงเป็นไปได้ค่อนข้างยากเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและการให้ความสำคัญของผู้บริหารท้องถิ่น

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่าผู้สูงอายุและผู้พิการในอำเภอคดยหล่อได้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมและมีความพึงพอใจต่อการให้บริการด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นมากน้อยเพียงใด รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายและการจัดโครงการ/กิจกรรมในด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดหรือไม่อย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความสนใจในการเข้าร่วม โครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ของผู้สูงอายุและผู้พิการในอำเภอคอยหล่อ
2. เพื่อวัดผลความพึงพอใจของผู้สูงอายุและผู้พิการที่มีต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคอยหล่อ
3. เพื่อศึกษาถึงการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแผนงานสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคอยหล่อ
4. เพื่อศึกษาถึงผลงานด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคอยหล่อที่ได้ดำเนินงานตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด

1.3 คำถามการศึกษา

1. ผู้สูงอายุและผู้พิการเข้าร่วม โครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นมากน้อยเพียงใด
2. ผู้สูงอายุและผู้พิการมีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใดต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคอยหล่อได้มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแผนงานสังคมสงเคราะห์มากน้อยเพียงใด
4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคอยหล่อได้จัดสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดอย่างไร

1.4 สมมติฐานการศึกษา

1. ผู้สูงอายุและผู้พิการเข้าร่วม โครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น อยู่ในระดับมาก
2. ผู้สูงอายุและผู้พิการในอำเภอคอยหล่อ ร้อยละ 80 มีความพึงพอใจต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ โดยเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกให้บริการตามชุมชน/หมู่บ้าน
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคอยหล่อ ได้จัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแผนงานสังคมสงเคราะห์ เพื่อสนับสนุนโครงการ/กิจกรรมที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ไม่น้อยกว่าร้อยละ 15 ของงบประมาณทั้งหมด

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัด โครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และเป็นไปตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดเพิ่มมากขึ้น
2. ผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด
3. ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในแผนงานสังคมสงเคราะห์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะ โครงการ/กิจกรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ป่วยเอดส์

1.6 ขอบเขตการศึกษา

1.6.1 ขอบเขตด้านพื้นที่และองค์กร

พื้นที่และองค์กรสำหรับการศึกษา คือ พื้นที่ในเขตอำเภอดอยหล่อ จังหวัดเชียงใหม่ ครอบคลุมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 4 แห่ง ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบลดอยหล่อ เทศบาลตำบลยางคราม เทศบาลตำบลสันติสุข และเทศบาลตำบลสองแคว

1.6.2 ขอบเขตด้านประชากร

กลุ่มประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ผู้สูงอายุและผู้พิการที่ได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับกลุ่มประชากรที่เป็นผู้ป่วยเอดส์และผู้ด้อยโอกาสในสังคม ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน ผู้วิจัยไม่นำมาเป็นประชากรกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาการเข้าร่วม โครงการ/กิจกรรมด้านสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ และการวัดระดับความพึงพอใจต่อวิธีการให้บริการจ่ายเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากผู้ป่วยเอดส์มีข้อจำกัดในเรื่องของสิทธิด้านกฎหมาย/สิทธิส่วนบุคคลที่อาจไม่ยากเปิดเผยหรือไม่สะดวกในการให้ข้อมูลเท่าที่ควร และผู้ด้อยโอกาสในสังคมที่ได้รับบริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอดอยหล้อมีจำนวนค่อนข้างน้อย

1.6.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้กำหนดขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา คือ มาตรฐานงานสวัสดิการสังคม และการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด จำนวน 3 มาตรฐานหลัก คือ มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ มาตรฐานการพัฒนาและสงเคราะห์ผู้พิการ และมาตรฐานการพัฒนาการดำเนินงานด้านเอดส์ และศึกษาข้อมูลด้านงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ระบุในข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ ย้อนหลัง 3 ปี (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2552 - 2554)

1.7 นิยามศัพท์

1.7.1 นิยามศัพท์ทั่วไป

สวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ หมายถึง ระบบการจัดบริการทางสังคมซึ่งเกี่ยวกับการช่วยเหลือ การป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม เป็นธรรม และให้เป็นไปตามมาตรฐาน ทั้งทางด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การทำงานและการมีรายได้ นันทนาการ กระบวนการยุติธรรม และบริการสังคมทั่วไป โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับ และการมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ทุกระดับ

การจัดสวัสดิการสังคมและการสังคมสงเคราะห์ หมายถึง การจัดบริการสวัสดิการสังคม และการสังคมสงเคราะห์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรฐานที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ได้แก่ มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ มาตรฐานการพัฒนาและสงเคราะห์ผู้พิการ และมาตรฐานการพัฒนาการดำเนินงานด้านเอดส์ รวมถึงผู้ด้อยโอกาสในสังคมด้วย

มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ หมายถึง แนวทางการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุที่ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรทำตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ได้แก่ การจัดให้มีการตรวจสุขภาพประจำปีให้แก่ผู้สูงอายุอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
2. มาตรฐานด้านรายได้ ได้แก่ จัดให้มีการจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด โดยมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าที่เคยได้รับอยู่เดิมจากหน่วยงานที่ถ่ายโอน จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ จัดให้มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ สนับสนุนให้มีการจัดตั้ง

กองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน จัดให้มีบริการส่วนลดในรายการต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุ เช่น สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งวัฒนธรรมทางท้องถิ่น

3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย ได้แก่ จัดให้มีบริการตรวจที่พักอาศัยให้ถูกสุขลักษณะอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดให้มีบริการครอบครัวอุปการะผู้สูงอายุ จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุโดยการเสียค่าใช้จ่าย

4. มาตรฐานด้านนันทนาการ ได้แก่ จัดให้มีศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน จัดให้มีสโมสรผู้สูงอายุ จัดให้มีการบริการทัศนศึกษาตามความสนใจ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนสถาน แหล่งท่องเที่ยวนอกสถานที่ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง ได้แก่ จัดให้มีบริการเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง จัดให้มีบริการด้านศาสนกิจ จัดให้มีบริการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่นๆ อาทิ ทางเดิน ทางเท้า ห้องน้ำ จัดให้มีการส่งเสริมสมาชิกในครอบครัวให้มีศักยภาพในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการให้ความรู้และข้อมูลแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับบริการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ จัดให้มีการส่งเสริมค่านิยมในการอยู่ร่วมกันกับผู้สูงอายุ จัดให้มีการรณรงค์ให้คนในครอบครัวและชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ จัดให้มีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้อยู่กับครอบครัวอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่องจนวาระสุดท้ายของชีวิต

6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน ได้แก่ จัดให้มีบริการชุมชนเคลื่อนที่โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีบริการกิจกรรมอาสาสมัครผู้ดูแลผู้สูงอายุในเขตพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีศูนย์บริการชุมชนเอนกประสงค์แก่ผู้สูงอายุ สร้างเครือข่ายผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกันในกลุ่มและกับชุมชนใกล้เคียง จัดให้มีบริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่างๆ

มาตรฐานการพัฒนาและสงเคราะห์ผู้พิการ หมายถึง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ผู้พิการที่ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรทำตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1. มาตรฐานการส่งเสริมสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจของผู้พิการ ได้แก่ การดำเนินการประสานงานกับสถานพยาบาลภาครัฐ เพื่อดำเนินการด้านการยกเว้นค่ารักษาพยาบาลตามที่กฎหมายกำหนด จัดพาหนะหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้พิการกรณีเดินทางไปตรวจรักษาล่าบาก ลูกเงินหรือไม่มีค่าพาหนะ ประสานความร่วมมือกับสถานพยาบาลเพื่อติดต่อแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่อนามัยมาตรวจสุขภาพที่บ้านหรือเพื่อส่งต่อผู้พิการไปยังสถานพยาบาลอื่นๆ เพื่อการ

ฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสม เชิญวิทยากรหรือจัดอบรมความรู้การดูแลสุขภาพแก่ผู้พิการและครอบครัวผู้พิการ

2. มาตรฐานการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ พัฒนาอาชีพเพิ่มรายได้ของผู้พิการในการเลี้ยงดูตนเองอย่างเพียงพอ ได้แก่ จัดระบบบริการจัดหางาน ส่งเสริมโอกาสการมีงานทำของผู้พิการ โดยอาศัยความร่วมมือของเครือข่าย ทั้งองค์กรภาครัฐ เอกชน การส่งเสริมตั้งกองทุนการประกอบอาชีพผู้พิการโดยเฉพาะ ประสานงานกับสถานประกอบการในพื้นที่เพื่อให้โอกาสแก่ผู้พิการเข้าทำงานตามที่กฎกระทรวงฯ กำหนดไว้ รวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม คุ้มครองผู้พิการให้ได้รับรายได้จากค่าจ้างอย่างเป็นธรรมและปลอดภัยจากการทำงาน สนับสนุนให้มีการจ้างงานหรือการประกอบอาชีพอิสระในท้องถิ่น หมู่บ้าน จัดอบรมเชิญวิทยากรให้ความรู้ด้านอาชีพการพัฒนาฝีมือแรงงาน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมการตลาด ความรู้ด้านการบริหารจัดการ แหล่งเงินทุน แก่ผู้พิการที่สนใจและมีสภาพที่ประกอบอาชีพได้โดยให้ครอบครัวชุมชนได้มีส่วนร่วม การประสานงาน ส่งต่อให้ผู้พิการในชุมชนได้ฝึกอาชีพในสถาบันการฝึกอาชีพของรัฐและเอกชนหรือสถานประกอบการที่ให้ผู้พิการเข้าทำงาน

3. มาตรฐานด้านการส่งเสริมการศึกษา การขจัดความไม่รู้หนังสือของผู้พิการ ได้แก่ สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาแก่ผู้พิการทั้งที่เป็นสถานศึกษาภาครัฐ เอกชนและกลุ่มผู้พิการที่รวมตัวกัน รวมทั้งการให้ทุนการศึกษาแก่เด็กพิการที่มีความตั้งใจขยันขันแข็ง ร่วมมือและให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ สถานที่ในการพัฒนา ผลิต และอบรมบุคลากรทางการศึกษา สำหรับผู้พิการให้มีมาตรฐาน ตลอดจนจัดให้มีระบบจูงใจในการทำงานด้านการศึกษาลำสำหรับผู้พิการ

4. มาตรฐานด้านการจัดที่อยู่อาศัยเหมาะสม และมีสภาพแวดล้อมที่ดีและเอื้อต่อการอยู่ร่วมกับครอบครัวและคนในชุมชน โดยไม่ถูกกีดกันและเลือกปฏิบัติ ได้แก่ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณสงเคราะห์ด้านการเงินแก่ผู้พิการและครอบครัวที่ยากจนในการปรับปรุงสถานที่อยู่อาศัยให้มีความมั่นคงแข็งแรง สะอาด ถูกสุขลักษณะ และมีความสะดวกต่อผู้พิการ จัดอบรมเชิญวิทยากรให้ความรู้แก่ผู้พิการ ครอบครัว ผู้นำชุมชน คนในชุมชนเกี่ยวกับการปรับสภาพแวดล้อมภายในบ้าน ที่อยู่อาศัยให้มีความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกต่อผู้พิการแต่ละประเภท

มาตรฐานการพัฒนาการดำเนินงานด้านแอดส์ หมายถึง แนวทางการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ป่วยเอดส์ที่ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรทำตามศักยภาพและความพร้อมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

1. มาตรฐานด้านการป้องกันการติดเชื้อรายใหม่ ได้แก่ การให้ความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องของเอชไอวี/เอดส์ให้แก่ประชาชนทั่วไป การดูแลเป็นพิเศษสำหรับกลุ่มเสี่ยง การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เรื่องเอดส์ที่เหมาะสมต่อเพศ วัย และอาชีพออกเผยแพร่ การรณรงค์การใช้ถุงยางอนามัยที่ถูกต้อง และการรู้จักการปฏิเสธการมีเพศสัมพันธ์เมื่อยังไม่ถึงเวลาอันสมควรได้

2. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ได้แก่ การช่วยเหลือด้วยการประสานงานหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านการรักษาหรือให้ยาต้านไวรัสแก่ผู้ป่วย การเยี่ยมชมโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายสาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือจัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ในชุมชน

3. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ได้แก่ การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมสวัสดิการผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอดส์ การจัดตั้งกลุ่มผู้ติดเชื้อให้คอยดูแลกันและกันภายในกลุ่ม หรือสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มต่างๆ ให้มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้น

4. มาตรฐานด้านรายได้และสวัสดิการ ได้แก่ การสนับสนุนเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพแก่ผู้ป่วยเอดส์ การสร้างงานและอาชีพ การสงเคราะห์ช่วยงานศพตามประเพณีตามสมควร

ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีสัญชาติไทยและได้รับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว

ผู้พิการ หมายถึง ผู้พิการที่ได้รับการจดทะเบียนผู้พิการจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดและได้รับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว

ผู้ป่วยเอดส์ หมายถึง ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่แพทย์ได้รับรองและทำการวินิจฉัยแล้ว และได้รับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว

ผู้ด้อยโอกาสในสังคม หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลซึ่งอยู่ในสภาวะยากลำบากหรือที่จำต้องได้รับความช่วยเหลือ เช่น เด็ก เยาวชน คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้ถูกทอดทิ้ง ผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ถูกละเมิดทางเพศ หรือกลุ่มบุคคลอื่นตามที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมกำหนด

1.7.2 นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคอยหล่อจำนวน 4 แห่ง คือ เทศบาลตำบลสองแคว เทศบาลตำบลยางคราม เทศบาลตำบลสันติสุข และองค์การบริหารส่วนตำบลคอยหล่อ

งบประมาณ หมายถึง งบประมาณรายจ่ายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอคอยหล่อได้จัดทำเป็นข้อบัญญัติตำบลหรือเทศบัญญัติตำบลย้อนหลัง 3 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.